

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

МАУП

Кафедра філософії та суспільних дисциплін

Затверджую:

Директор ННІПСН

Т. В. Нич

“31” серпня 2022 р.

Схвалено на засіданні кафедри

філософії та суспільних дисциплін

Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри *Т. В. Нич*

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Релігієзнавство

спеціальності: загальноакадемічна дисципліна

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня перший (бакалаврський)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: _____

(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації: _____

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:

О.А. Чиркова, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та суспільних дисциплін

Викладач:

О.А. Чиркова, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та суспільних дисциплін

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії та суспільних дисциплін

Протокол від 29 серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри Т.В.Нич
(підпис)

Робочу програму перевірено

31. серпня. 2022 р.

Заступник директора Т.В. Нич
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>«Релігієзнавство»</i>		
Курс	2	2
Семестр	4	4
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	42	4
Модульний контроль	-	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	48	86
Форма семестрового контролю	<i>залік</i>	<i>залік</i>

2. Статус дисципліни: *вибіркова*

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: надання знань про таке історичне та соціально-духовне явище як релігія, що є необхідною умовою зростання освіченості та культури фахівця будь-якого профілю, який повинен мати уявлення не лише про національну культуру, а й про загальнолюдські духовні цінності. Вивчення дисципліни є складовою частиною гуманітаризації освіти і формування духовної культури. Релігієзнавство вносить вагомий внесок у професійну і загальноосвітню підготовку, розвиває вміння вести світоглядний діалог і науково-дослідну роботу відповідно до вимог сучасної науки.

Основні завдання: засвоєння дисципліни “Релігієзнавство” є важливим для формування духовної культури особистості. Засвоюючи цю дисципліну, студенти МАУП набудуть навички ведення світоглядного діалогу, краще навчаться розуміти і поважати переконання інших людей. Це допоможе їм позбутися, з однієї сторони, догматизму і авторитаризму, з іншої - релятивізму і нігілізму. Це сприятиме становленню духовного клімату взаєморозуміння, нормалізації міжконфесійних відносин і гармонізації людських стосунків в умовах розбудови суверенної Української держави, необхідними атрибутами якої мають бути розквіт національної культури, гуманізм, демократія, громадянська злагода і соціальна стабільність в суспільстві. В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

4. Компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

Після вивчення курсу студенти будуть
знати: історію і теорію релігії в реальному контексті культури, в зв'язку з іншими галузями життя і діяльності людини.

вміти: інтегрувати одержані знання для розвитку національної культури, гуманізму, демократії й особистого духовного самовдосконалення.

Загальні компетентності:

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Здатність працювати в команді.

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

5. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни «Релігієзнавство»							
Тема 1. Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна	8	2	-	-	-	-	6
Тема 2. Релігія як предмет дослідження	10	2	2	-	-	-	6
Тема 3. Основні елементи та функції релігії	10	2	-	-	-	-	8
Модульний контроль							
Разом	28	6	2	-	-	-	20
Змістовий модуль 2 «Основні види релігій: минуле та сучасність»							
Тема 1. Ранні форми релігій. Давні вірування праукраїнців	8	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Національні релігії	10	4	2	-	-	-	4
Тема 3. Буддизм: історія і сучасність	8	2	2	-	-	-	4

Тема 4. Християнство: витоки, віровчення, еволюція	9	4	1	-	-	-	4
Тема 5. Православ'я, католицизм, протестантизм	9	4	1	-	-	-	4
Тема 6. Іслам	10	4	2	-	-	-	4
Тема 7. Релігія і Церква в сучасній Україні. Релігія в духовному житті українців.	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль							
Разом	62	22	12	-	-	-	28
Підготовка та проходження контрольних заходів	-						
Усього	90	28	14	-	-	-	48

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни «Релігієзнавство»							
Тема 1. Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна	10	2	-	-	-	-	8
Тема 2. Релігія як предмет дослідження	5	-	-	-	-	-	5
Тема 3. Основні елементи та функції релігії	5	-	-	-	-	-	5
Модульний контроль							
Разом	20	2	-	-	-	-	18
Змістовий модуль 2 «Основні види релігій: минуле та сучасність»							
Тема 1. Ранні форми релігій. Давні вірування праукраїнців	10	-	-	-	-	-	10
Тема 2. Національні релігії	10	-	-	-	-	-	10
Тема 3. Буддизм: історія і сучасність	10	-	-	-	-	-	10
Тема 4. Християнство: витоки, віровчення, еволюція	10	-	-	-	-	-	10
Тема 5. Православ'я, католицизм,	10	-	-	-	-	-	10

протестантизм							
Тема 6.Іслам	10	-	-	-	-	-	10
Тема 7.Релігія і Церква в сучасній Україні. Релігія в духовному житті українців.	10	2	-	-	-	-	8
Модульний контроль							
Разом	70	2	-	-	-	-	68
Підготовка та проходження контрольних заходів	-						
Усього	90	4	-	-	-	-	86

6. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «Теоретико-методологічні засади дисципліни»

Лекція № 1. Релігієзнавство як наука і навчальна дисципліна

1. Релігія як явище духовної культури.
2. Виникнення та становлення релігієзнавства як окремої галузі знань.
3. Релігієзнавство як навчальна дисципліна: предмет, метод, мета і завдання курсу.
4. Структура релігієзнавства: історія і теорія релігії, філософія релігії, антропологія релігії, феноменологія релігії, психологія релігії, соціологія релігії, географія релігії, культурологія релігії, вільнодумство.

Ключові слова: релігія, релігієзнавство

Література: I – 2, 4, 5, 8, 13, 16, 17, 19-25, 27, 30-34;
II - 5, 10, 11, 22.

Лекція № 2. Релігія як предмет дослідження

1. Богословсько-теологічний та філософський підходи до вивчення релігії.
2. Сутність релігії.
3. Філософська інтерпретація релігії (томізм, деїзм, пантеїзм).
4. Натуралістична (біологічна) концепція походження релігії (Джеймс, З.Фрейд, Е.Фромм). Соціологічна концепція походження релігії (М.Вебер, Е.Дюркгейм).
5. Марксистська теорія походження релігії.
6. Етнологічні теорії.

Ключові слова: теологія, деїзм, пантеїзм, томізм

Література: I – 2, 4, 5, 8, 13, 16, 17, 19-25, 27, 30-34;
II - 5, 10, 11, 22.

Лекція № 3. Основні елементи та функції релігії

1. Релігія — складне духовне утворення (світоглядний, культурний феномен, форма суспільної свідомості, ідеологія тощо).
2. Основні елементи релігії. Релігійна свідомість (релігійна ідеологія). Релігійна діяльність (релігійний культ). Релігійні почуття (релігійні відносини).
3. Релігійна організація або релігія як соціальний інститут.
4. Церква, секта, деномінація.
5. Функції релігії (світоглядна, компенсаційна, терапевтична, інтегративна (дезінтегративна), легітимізуюча, регулятивна, тощо).
6. Географія релігії.
7. Класифікація релігій.

Ключові слова: духовний феномен, свідомість, церква, секта, деномінація

Література: I – 2, 4, 5, 8, 13, 16, 17, 19-25, 27, 30-34;
II – 5, 10, 11, 22.

Семінарське заняття 1. Релігія як предмет дослідження

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 4, 5, 8

Додаткові: 5, 10, 11, 22.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Основні види релігій: минуле та сучасність»

Лекція № 1. Ранні форми релігій. Давні вірування праукраїнців

1. Історичний характер релігії.
2. Тотемізм та його корені.
3. Тотемізм у сучасних народів.
4. Фетишизм. Магія. Первісне чаклунство.
5. Анімізм. Анімістичні форми вірувань, які існують серед сучасних народів.
6. Шаманізм як форма релігії та етапи його еволюції.
7. Релігійний світогляд кіммерійців, скіфів, сарматів.
8. Демоністичні вірування праукраїнців. Політеїзм наших пращурів.

Ключові слова: тотемізм, фетишизм, шаманізм, магія, анімізм

Література: I – 2, 4, 5, 7-11, 13, 14, 16, 17, 19-25, 29-34;
II – 3, 17, 21, 27, 36, 41, 45, 55, 59-61, 66, 68.

Лекція № 2. Національні релігії

1. Іудаїзм — перша монотеїстична релігія.
2. Історичні форми та особливості догматики й культу.
3. Священні книги іудаїзму: Тора, Танах, Талмуд. Іудаїзм в Україні.
4. Релігія Вед. Брахманізм: віровчення і культ. Упанішади.

5. Індуїзм: віровчення, культ, основні напрямки.
6. Конфуціанство як соціально-філософське вчення і релігія. Конфуціанство в історії Китаю.
7. Синтоїзм — японська національна релігія. Його особливості та культ.

Ключові слова: іудаїзм, брахманізм, індуїзм, конфуціанство, синтоїзм

Література: I - 2, 5, 7, 16, 19-26, 31, 33, 34;
II – 7-9, 21, 25, 30, 34-37, 39, 44, 46, 47, 49, 59.

Лекція № 3. Буддизм: історія і сучасність

1. Умови виникнення та розвитку буддизму. Ідейні джерела буддизму.
2. Основи віровчення і культу.
3. Трипітака як Святе Письмо буддистів.
4. Основні напрямки буддизму: хінаяна (тіхеравада), махаяна, тантризм.
5. Ламаїзм: виникнення, поширення та основні положення віровчення.
6. Поширення буддизму.
7. Буддизм в Україні.

Ключові слова: буддизм, трипітака, ламаїзм

Література: I - 2, 3-5, 7-22, 24, 25, 28, 31-34;
II – 6,7, 9, 31,35,49,57,67

Лекція № 4. Християнство: витоки, віровчення, еволюція

1. Витоки християнства. Соціально-економічні, політичні умови формування християнства. Ідейні джерела християнського віровчення.
2. Ісус Христос як центральна постать християнства.
3. Основи християнського віровчення. Священна книга християн — Біблія. Біблія як культурно-історичний феномен.
4. Поширення та еволюція християнства. Християнство як державна релігія. Епоха Вселенських Соборів.
5. Розколи християнства: 1) утворення самостійних церков – вірменської, ефіопської, коптської, сирійської, малабарської; 2) поділ на західну і східну; 3) реформація і утворення протестантських церков.

Ключові слова: християнство, біблія, схизма

Література: I - 2, 3-5, 7-22, 24, 25, 28, 31-34;
II – 1,2,12-14,25,36-39,44,50

Лекція № 5. Православ'я, католицизм, протестантизм

1. Православ'я: витоки, організаційна структура.
2. Віросповідні й культові особливості.
3. Заснування Київської митрополії. Перші київські митрополити.
4. Українське православ'я Могиллянської доби. Православна церква Запорізької Січі. Українське православ'я під владою Московської церкви.
5. Католицизм: віросповідні, культові й організаційні особливості.

6. Ватикан і папство. Східна політика Ватикану. Католицизм в Україні: історія і сучасність. Берестейська унія (1596 р.) та її наслідки).
7. Стан і тенденції розвитку греко-католицької церкви в XVII — пер. пол. XX ст.
8. Протестантизм: догматизм, культ, обряди раннього протестантизму (лютеранство, кальвінізм, англіканство, анабаптизм).
9. Сучасний протестантизм (баптизм, адвентизм, п'ятидесятництво тощо).

Ключові слова: віросповідання, культ, папство

Література: I - 2, 3-5, 7-22, 24, 25, 28, 31-34;
II - 1,12-14,17,21,25,29,32,36-39,42,48,50

Лекція № 6. Іслам

1. Причини виникнення та ідейні джерела ісламу.
2. Основи віровчення, культу та обряди ісламу.
3. Коран як культурна пам'ятка ісламу. Сунна.
4. Шаріат: його зміст та принципи.
5. Основні напрями в ісламі (сунізм, шіїзм, харіджизм).
6. Іслам і сучасний світ. Фундаменталізм.
7. Іслам в Україні: історія і сучасність.

Ключові слова: коран, сунна, шаріат

Література : I – 2, 3-5, 7-22, 24, 25, 28, 31-34;
II – 8,9,24,28,33,59

Лекція № 7. Релігія і церква в сучасній Україні. Релігія в духовному житті українців

1. Сучасне релігійне життя в Україні. Конфесійна структура і географія релігій.
2. Законодавче закріплення свободи совісті.
3. Міжконфесійні і внутрішньоконфесійні колізії.
4. Політизація релігійного життя: причини й механізми.
5. Релігійні вияви національної духовності українців.
6. Національне відродження України і православ'я.
7. Відродження православної автокефалії в Україні.
8. Греко-католицька церква як чинник національного відродження.
9. Українське відродження і проблема національної церкви.

Ключові слова: конфесія, свобода слова

Література: I - 2,6,13,20-26
II – 4, 16,20,26,27,29,52,53,58,64

Семінарське заняття 1. Ранні форми релігій. Давні вірування праукраїнців **Рекомендовані джерела:**

Основні: 7-11, 13;

Додаткові: 41, 45, 55.

Семінарське заняття 2. Національні релігії

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5, 7, 16;

Додаткові: 25, 30, 34-37, 39.

Семінарське заняття 3. Буддизм: історія і сучасність

Рекомендовані джерела:

Основні: 3-5, 7-22;

Додаткові: 6,7, 9, 31,35.

Семінарське заняття 4. Християнство: православ'я, католицизм, протестантизм

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3-5, 7-22, 24, 25, 28, 31-34;

Додаткові: 1,12-14,17,21,25,29,32.

Семінарське заняття 5. Іслам

Рекомендовані джерела:

Основні: 3-5, 7-22, 24, 25;

Додаткові: 8,9,24,28,33,59.

Семінарське заняття 6. Релігія і церква в сучасній Україні. Релігія в духовному житті українців

Рекомендовані джерела:

Основні: 2,6,13,20-26;

Додаткові: 27,29,52,53,58,64.

7. Контроль навчальних досягнень

7.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	к-сть балів	Модуль 1	Модуль 2
-------------------------	-------------	----------	----------

		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	11	11
Відвідування семінарських занять	1	1	1	6	6
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	1	10	6	60
Робота на практичному занятті	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	20	1	20	1	20
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом		-	39	-	102
Максимальна кількість балів:					141
141:100=1,41. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,41 = загальна кількість балів.					-

7.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота № 1 (обсяг 20 годин).

Тема: Родоплемінні і народно-державні релігії.

План:

1. Родоплеменні релігії: анімізм, фетишизм, тотемізм, табу, шаманізм, культ Богині-матері.
2. Магія як єдність свідомості і дії.
3. Народно-державні релігії:
 - а) релігії Месопотамії;
 - б) релігія Стародавнього Єгипту;
 - в) іудаїзм як національна релігія єврейського народу;
 - г) індуїзм;
 - д) релігії Стародавнього Китаю;
 - е) релігії Стародавньої Греції і Риму.

Методологічні вказівки:

Роботу слід підготувати у вигляді реферату.

Розкриваючи перше питання контрольної роботи, необхідно звернути увагу на те, що у релігієзнавстві існує чітка термінологія. Так під анімізмом мають на увазі віру в існування душі (двійника тіла, носія життя); фетишизм розглядається як мислиннево-фантазійне наділення деяких предметів і явищ неживої природи надчуттєвими якостями; тотемізм як вірування про надприродні кровні зв'язки даного роду (клану) з певним видом тварин або рослин; табу як заборону на використання певного предмета або як заборону певної дії; шаманізм як віру у можливість безпосереднього спілкування із духами. Культ жіночого божества родючості були поширені серед первісних землеробських племен. Варто наводити конкретні приклади первісних вірувань і ритуалів.

Відповідаючи на друге питання, слід пам'ятати, що магія базується на вірі в можливість впливати на реально суще через надприродне шляхом певного практично-умовного дійства. Необхідно розглянути конкретні види магії: промислову, землеробську, військову, лікувальну, любовну та ін.

Відповідаючи на третє питання, варто розглянути народні релігії як виявлення автохтонних культурних традицій, за якими жили певні етнічні спільноти. Розгляд народно-державних релігій слід розпочинати із міфології (космогонічні міфи, міфи про створення людини, всесвітній потоп та ін.). Потім слід звертати увагу на основних богів і на культові системи.

Самостійна робота № 2 (обсяг 28 годин).

Тема: Історія і сучасний стан релігійних вірувань в Україні.

План:

1. Дохристиянські вірування народів, які проживали на територіях, що входять до сучасної української держави.
2. Прийняття і поширення християнства в Україні-Русі.
3. Історія релігійних організацій в Україні.
4. Основні релігійні організації у сучасній Україні.
5. Законодавче забезпечення свободи совісті у сучасній Україні.

Методологічні вказівки:

Роботу слід підготувати у вигляді реферату.

Розкриваючи перше питання, студентам слід спочатку звернути увагу на специфіку вірувань трипільців, племен "ямно-катакомбної" культури і кімерійців. Далі слід розглянути релігійні уявлення скіфських, сарматських, фракійських, кельтських, германських, балтських і тюрських племен та їх вплив на становлення язичницьких

вірувань прадавніх слов'ян. Необхідно також назвати основних богів та дослідити міфологію прадавніх слов'ян. Розкриваючи друге питання, слід згадати історію хрещення Русі і початок боротьби за незалежну руську християнську церкву. Розкриваючи третє питання, слід насамперед розглянути історію українського православ'я, боротьбу між православ'єм і католицизмом, історію греко-католицької церкви та протестантських організацій. Слід також дослідити історію ісламу та іудаїзму в Україні. Особливу увагу варто приділити стану релігії в тоталітарну добу, коли Україна входила до складу СРСР.

Розкриваючи четверте і п'яте питання слід звернути увагу на багатоконфесійність в Україні, на те, що робить держава, щоб міжконфесійні суперечки не переросли в трагедію українського народу. Особливу увагу слід звернути на найбільші за кількістю віруючих релігійні християнські організації в сучасній Україні: 1) Українську православну церкву (московський патріархат); 2) Українську православну церкву (київський патріархат); 3) Українську автокефальну православну церкву; 4) Українську греко-католицька церква; 5) Українську римо-католицьку церкву. Окремо слід розглянути діяльність найбільших за кількістю віруючих протестантських організацій. Варто також дослідити діяльність ісламських організації в Україні. За власним бажанням студенти можуть також розглянути діяльність нетрадиційних для України релігійних організацій (Руху свідомості крішні, Свідків Іегови, саєнтологів, неоязитників, сатаністів, спіритистів та ін.). Розглядаючи законодавче забезпечення свободи совісті у сучасній Україні, слід пам'ятати, що лише діалог і співпраця між віруючих різних конфесій і невіруючими є основою стабільного розвитку української держави.

Критерії оцінювання:

- змістовність – 3 бали
- відповідність темі та стилю оформлення – 2 бали.

7.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 20 питань.

Види тестових завдань:

- **Із вибором однієї правильної відповіді;**
- **На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;**
- Завдання на розпізнавання та відтворення правильної відповіді по пам'яті;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

- виконання тестових завдань – максимум 20 балів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДЗ

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Державна соціальна політика» – це вид науково-дослідної роботи студента, форма самостійного вивчення актуальних проблем, передбачених навчальною програмою курсу.

ІНДЗ – початковий етап науково-педагогічного дослідження, воно обов'язково має містити результати власного пошуку і висновків, відображати певний рівень навчальної компетентності студента щодо вирішення поставлених завдань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – навчально-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Критерії оцінювання ІНДЗ (навчально-педагогічного дослідження у вигляді есе)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка (у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	2
2	Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	4
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Internet), критична та незалежна оцінка різноманітних точок зору, позицій, аргументів	12
4	Зв'язок з реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	4
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції,	4

	пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	
6	Якість оформлення роботи	1

Тематика реферативного дослідження:

1. Релігія як предмет наукового аналізу.
2. Структура сучасних релігій.
3. Функції і роль релігій в суспільстві.
4. Походження і первісні форми релігії.
5. Національні релігії: минуле і сучасність.
6. Релігії у Стародавній Месопотамії.
7. Релігії у Стародавній Індії.
8. Релігії у Стародавньому Китаї.
9. Релігії Стародавньої Греції.
10. Релігія в Стародавньому Римі.
11. Іудаїзм – релігія єврейського народу.
12. Виникнення і еволюція християнства.
13. Православ'я як різновид християнства.
14. Особливості віровчення і культу католицизму.
15. Основні напрями в протестантизмі: їх віровчення і культ.
16. Віровчення і культ у буддизмі.
17. Особливості мусульманського віровчення і культу.
18. Сучасні нетрадиційні культу.
19. Основні напрями релігійної філософії.
20. Секуляризація і вільнодумство у західноєвропейській культурі.
21. Історія і сучасний стан релігій в Україні.
22. Свобода совісті.
23. Українське законодавство про релігійні організації.
24. Діалог віруючих і невіруючих – основа формування світського характеру української держави.

7.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік.

7.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю.

1. Філософсько-наукові та психологічні концепції походження релігії.
2. Сутність та соціальна природа релігії.
3. Ранньоісторичні форми релігії.
4. Структура релігії та особливості її функціонування в сучасному суспільстві.
5. Характерні риси релігійної свідомості. Релігійна ідеологія та релігійна психологія.

6. Віра як релігійний феномен.
7. Культурозберігаюча функція релігії та її вияв на українських теренах.
8. Основні релігієзнавчі концепції сутності релігії.
9. Особливості методів наукового пошуку в релігієзнавстві.
10. Релігієзнавство і гуманітарні науки: точки дотику.
11. Релігія як духовний феномен людства.
12. Релігія як ключ до історії.
13. Специфіка релігієзнавчого знання.
14. Етноформуюча функція релігії.
15. Складові релігійного комплексу.
16. Табу в системі соціальної регуляції поведінки.
17. Особливості національних релігій.
18. Релігії Сходу та їх вплив на формування східної традиційної медицини.
19. Вплив релігійних систем Китаю та Японії на західноєвропейську культуру.
20. Етика і ритуал в традиційному Китаї.
21. Закон дао у світлі сучасних парадигм осягнення Всесвіту.
22. Індуїзм – спосіб життя чи релігія?
23. Конфуціанство в системі давньокитайського світогляду.
24. Конфуціанство як духовна основа китайської культури.
25. Морально-етичні засади джайнізму.
26. Релігійні традиції Японії і сучасність.
27. Синтоїзм як ідеологічне підґрунтя національної культури в Японії.
28. Віровчення й культ іудаїзму в процесі історичного розвитку.
29. Особливості культу, віровчення та організації іудаїзму.
30. Хасидизм.
31. Біблія як культурно-історичний феномен і як священний текст.
32. Наукове і біблійне розуміння походження і сутності життя.
33. Характерні риси світових релігій.
34. Школи і течії сучасного буддизму.
35. Релігійні засади буддизму.
36. Особливості вчення буддизму про «Чотири Благородні істини».
37. Тибетський буддизм в системі віровчення буддизму.
38. Характерні особливості християнства.
39. Причини перемоги християнства в Римській імперії.
40. Організація християнської церкви.
41. Розкол церков 1054 року. Причини й наслідки.
42. Католицизм: віровчення, культ, організація.
43. Соціальна доктрина католицизму, етапи її розвитку.
44. Історія папства.
45. Соціально-політичні орієнтації в католицизмі.
46. Особливості православ'я.
47. Православне вчення про церкву.
48. Таїнства православної церкви.

49. Особливості православного богослужіння.
50. Хрещення Русі.
51. Історія православ'я в Україні.
52. Острозька Біблія, її місце в християнській культурі.
53. Моральні цінності християнства.
54. Особливості художньої культури християнства.
55. Причини виникнення протестантизму.
56. Ранній протестантизм і основні принципи його віровчення.
57. Пізній протестантизм.
58. Особливості віровчення й культу ісламу.
59. Особливості ісламських теократичних релігій.
60. Проблема духовного лідерства в ісламі.
61. Мусульманське бачення здорового способу життя.
62. Сучасна соціально-політична доктрина ісламу.
63. Соціально-політичні проблеми ідеології сучасного ісламу.
64. Іслам в Україні.
65. Релігійний фанатизм: сутність та вияви.
66. Поняття «неокульти» та їх класифікація.
67. Неохристиянські і неоязичницькі рухи.
68. Масонство як форма релігійної діяльності.
69. Особливості формування релігійної свідомості в умовах тоталітарних сект.
70. Неорелігії в Україні у контексті свободи віровизнання.
71. Особливості функціонування новітніх релігій у сучасному світі.
72. Проблема сенсу життя у секулярних вченнях релігійного характеру.
73. Екуменічний рух.
74. Особливості стосунків церкви і держави в Україні.
75. Свобода совісті як одна з невід'ємних свобод людини.
76. Міжнародне право про свободу совісті.
77. Свобода совісті як конституційно-правова категорія.
78. Історичні корені й суспільна практика релігійного вільнодумства.
79. Основні форми та організації сучасного атеїзму.
80. Особливості конституційно-правових норм України, що регулюють відносини громадян у сфері релігії та культів.
81. Сутність відокремлення церкви від держави.
82. Сутність відокремлення школи від церкви.
83. Еволюція автокефального руху в Україні.
84. Особливості української греко-католицької церкви.
85. Сучасна релігійна ситуація в Україні.
86. Стан релігійності на Вінниччині.
87. Пам'ятки сакральної культури на Вінниччині.
88. Видатні релігійні діячі Поділля.
89. Основні категорії релігієзнавства.
90. Розвиток релігієзнавчої думки в Україні.

7.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	68-74
Достатньо	60-67
Незадовільно	0-59

8. Рекомендовані джерела

Основна література (I):

1. Конституція України. – К., 1996.
2. Академічне релігієзнавство. Підручник. За наук. ред. проф. А.Колодного. – К., 2000.
3. Библия. Книги Ветхого и Нового Завета. – Минск, 1993.
4. Гараджа В.И. Религиоведение. – М., 1995.
5. Ерышев А.А. Религиоведение. – К., 1998.
6. Закон України “Про свободу совісті, релігії і переконання”. Збірник документів. – К., 1996.
7. История религий мира. Энциклопедия в 2–х т. – М., 1996.
8. Калінін Ю.А., Харьковченко Є.А. Релігієзнавство. – К., 1997.
9. Кислюк К.В., Кучер О.М. Релігієзнавство: –К., 2004.
10. Классики мирового религиоведения. Антология. – М., 1996. – Т. 1.
11. Кривелев И. История религии в 2–х т. – М., 1985.
12. Коран. – М., 1990.
13. Лубський В.І. Релігієзнавство: Підручник. – К., 1997.
14. Мень А. История религии. В поисках Пути, Истины и Жизни. – М., 2002.
15. Миркина З.А., Померанц Г.С. Великие религии мира. – М., 1995.
16. Основы религиоведения / под ред. И.Н. Яблокова. – М., 1998.
17. Павлов С В., Мезенцев К.В.. Географія релігій.– К., 1998.
18. Померанц Г., Миркина З. Великиерелигии мира. – М., 2001.
19. Радугин А.А. Введение в религиоведение: Курс лекций. – М., 1996.
20. Релігієзнавство /за ред. М.М. Заковича.–К., 2000.
21. Религиоведение: Учебное пособие / под ред. И.Н.Яблокова – М., 1998.
22. Релігієзнавство: Підручник / за ред. В.І.Лубського – К.,2000.
23. Релігієзнавство: Навчальний посібник / за ред. С.А.Бублика – К., 2000.
24. Релігієзнавство: Навчальний посібник. –К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2002.
25. Релігієзнавчий словник (відповідні терміни) . – К.:Четверта хвиля, 1996.
26. Релігійна свобода: природа, правові і державні гарантії. Щорічник. К.,1999.
27. Самыгин С.И., Нечипуренко В.Н., Полонская И.Н. Религиоведение: социология и психология религии. – Ростов н/Д., 1996.
28. Токарев С.А. Религия в истории народов мира. – М., 1969.

29. Токарев С.А. Ранние формы религии. М., 1990.
30. Угринович Д.М. Введение в религиоведение. – М., 1985.
31. Ходькова Л.П. Релігієзнавство.– Львів, 2001.
32. Чорний А.М. Релігієзнавство.– К., 2003.
33. Щёкин Г.В. Религии мира. – К.: МАУП, 1995.
34. Энциклопедия для детей. Т.6. Ч. 1, 2 Религии мира. – М., 2000.

Додаткова література (II):

1. Августин Бл. Энхиридион или о Вере, Надежде и Любви. – К., 1996.
2. Амусин И.Д. Кумранская община. – М., 1983.
3. Анисимов А.Ф. Этапы развития первобытной религии. – М., 1967.
4. Бабій Ю.М. Свобода совісті: філософсько–антропологічне та релігієзнавче осмислення. – К., 1994.
5. Белла Р. Социология религии // Американская социология. – М., 1972.
6. Буркхардт Т. Сакральное искусство Востока и Запада. Принципы и методы. – М., 1999.
7. Бхактivedанта Свами Брахгупада А.Ч. Бхагавад-Гіта як вона є. – Бхактivedанта Бук траст, 1990.
8. Васильев Л.С. История Востока. – М., 1993.
9. Васильев Л.С. История религий Востока: Учеб. пособ. – М., 1989.
10. Работы М.Вебера по социологии религии и культуре. М., 1991. – Вып. 1, 2.
11. Гараджа В.И. Социология религии. М., 1996.
12. Гильдебранд Д. Сущность христианства: – С.-Пб., 1998.
13. Гностики или О лжеименном знании. – К., 1996.
14. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій.–К., 1999.
15. Гуревич П.С. Нетрадиционные религии на Западе и восточные религиозные культуры. – М., 1985.
16. Державна ідеологія в сучасній Україні. – К., 1995.
17. Джемс У. Многообразие религиозного опыта. – С.-Пб., 1996.
18. Дворкин А.Д. Сектоведение. Тоталитарные секты. Нижний Новгород, 2003.
19. Добренёв В.И., Радугин А.А. Христианская теология и революция. – М., 1990.
20. Драгоманов М. Борьба за духовную власть и свободу совести // Драгоманов М. Вибране. – К., 1991.
21. Дулуман Е.К., Глушак А.С. Введение христианства на Руси. – Симферополь, 1988.
22. Єришев А.О. Досвід соціологічних досліджень релігійності. – К., 1967.
23. Закон Божий. – М., 1991.
24. Ислам: Энциклопедический словарь. – М., 1991.
25. Иудаизм и христианство: Словарь. – М., 1995.
26. Історія православної церкви в Україні. – К., 1997
27. Історія релігій в Україні. В 10–ти томах. – К., 1996–1999.
28. Климович Л. И. Книга о Коране, его происхождении и мифологии. – М., 1988.
29. Колодний А.П. Яроцький П.І. Історія релігій в Україні. – К., 1999.
30. Конфуций Лунь юй. – Пекин, 1957.

31. Кочетов А. Буддизм. – М., 1983.
32. Локк Дж. Опыт о веротерпимости // Локк Дж. Сочинения: В 3т. – М., 1988. – Т.3.
33. Лубський В. І., Борис В. Д. Мусульманське право: Курс лекцій. – К., 1997.
34. Малерб М. Религиичеловечества. – М., С.-Пб., 1997.
35. Махабхарата-Рамаяна. – М., 1974.
36. Мень А. Магизм и единобожие. – М., 2005.
37. Мень А. На пороге Нового Завета. – М., 2005.
38. Мень А. Сын человеческий. М., 1991.
39. Мень А. У врат молчания. – М., 2005.
40. Меррил С.Т. Обзор Нового Завета. – М., 2000.
41. Мифы народов мира. Энциклопедия в 2-х т. – М. Сов. энциклопедия, 1992.
42. На пути к свободе совести. – М., 1989.
43. Немировский А. И. Мифы и легенды Древнего Востока. – М., 1994.
44. Оргиш В. П. Античная философия и происхождение христианства. – Минск, 1986.
45. Оккультизм и магия. Кировоград, 1991.
46. Пилкингтон С.М. Иудаїзм. – М., 1998.
47. Плачинда С. Словник давньоукраїнської міфології.–К., 1993.
48. Помазанский М. Православное догматическое богословие. – Новосибирск, Рига, 1993.
49. Радхакришнан С. Индийская философия: В 2 т. – М., 1956.
50. Ренан Э. Евангелия. Второе поколение христианства. – М., 1991.
51. Робертсон П. Ответы на 200 Самых Важных Вопросов. – М., 1992.
52. Свобода віровизнання. Церква і держава в Україні. – К.: Право, 1996.
53. Сучасна релігійна ситуація в Україні: стан, тенденції, прогнози / Відп. ред. П. І. Косуха. – К., 1994.
54. Тажуризіна З. А. Идея свободомыслия в истории культуры. – М., 1987.
55. Тейлор Э. Первобытная культура. – М., 1980.
56. Українська церква між Сходом і Заходом / Наук. ред. П. Яроцький. – К. 1996.
57. Учение Будды // Запад и Восток. Традиция и современность. – М., 1993.
58. Федорів Ю. Історія Церкви в Україні. – Торонто, 1990
59. Филипович Л. Етнологія релігії. – К., 2000.
60. Фрейд З. Психоанализ и религия. Культура. - М., 1991.
61. Фрэзер Д.Д. Золотая ветвь: исследование магии и религии. 2-е изд. – М., 1980
62. Христианство: Словарь. – М., 1994.
63. Христианство: Энциклопедический словарь. В 3-х тт. / Под ред. С.С.Аверинцева.–М., 1998.
64. Шуба О. Релігія в етнонаціональному розвитку України. –К., 1997
65. Щёкин Г.В. Социальная философия истории. – К., 1996.
66. Элиаде М. Шаманизм. Архаические техники экстаза. – К., 1996.
67. Эррикер К. Буддизм. – М., 2000.
68. Юнг К.Р. Архетип и символ. - М., 1992.

